

Автентичност на музейните обекти и достъпност – уравнение, което трябва да се реши в бъдещето

*Марин Маринов
Регионален исторически музей – Велико Търново*

Authenticity of museum objects and accessibility – an equation that must be solved in the future

*Marin Marinov
Regional Historical Museum - Veliko Tarnovo*

Регионалният исторически музей – Велико Търново е втория по големина след столичния. Под неговото управление и стопанисване са тридесет обекта, три от които са архитектурно-музейни резервати на открито. Най-посещаемият обект в страната е хълма Царевец, и този факт е гордост не само за нас, хората, които работим в музея, но и за всички търновци. В последните десет години, държавата отделяше достатъчно средства и благодарение на това бяха социализирани и обновени през 2013 година Никополис ад Иструм, а през 2017-та и хълма Трапезица. Посетителският поток е най-разнообразен и достига годишно до 300 000 души. Имаме туристи почти от целия свят, на различна възраст, както и такива в неравностойно положение. Тъй като темата на тази конференция засяга и важни въпроси за достъпността до музейните обекти на хора с двигателни проблеми, ще се спра на това, какво е сторено тук по този въпрос. В миналото, на проблема с достъпната музейна среда се е обръщало малко внимание. В нашите обекти на закрито, като например: Музей „Възраждане и Учредително събрание“, музей „Затвор“, къща-музей „Сарафкина къща“, средновековните църкви в село Арбанаси и други, практически не са достъпни за хора в неравностойно положение. Там няма изградени рампи или други спомагателни съоръжения, които да улесняват достъпа до тях. Режима на изграждане на такива подобрения е доста сложен и се съгласува с Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) – София. Тук възниква и голямото противоречие – да се запази ли автентичността на един музеен обект,

неговата старина, както се казва или да се сложат разни съвременни повдигателни съоръжения, асансьори и други приспособления. Тези технически неща не винаги, или изобщо не се вписват в естествената среда на определен музей, загрозяват го дори и с право не се препоръчват от специалистите. Мога да дам случаи, които обаче са пример за умело съчетаване на музейната среда и опит да се реши въпроса с достъпността. Така е в Археологическия резерват Никополис ад Иструм. Там при социализацията на обекта се изгради павиран път, който естествено се вписва в пейзажа на античния град. По този 200 метра път, се движи при нужда малък двуместен електромобил, който придвижва хора в неравностойно положение, доближава ги до изградени в подходящ цвят декингови пътеки, които от своя страна позволяват с количка да се достигне до централната градска част. Друг пример е Трапезица. Там след добро съчетание с възстановени крепостни стени се изгради наклонен лифт, тип фуникуляр, който преодолява голямата денивелация от гара Трапезица, до билото на хълма. Още на долната станция има направен асансьор, който дава достъп до кабината на фуникуляра. В кабината може да се возят 7–8 души, плюс оператора. Това са добрите примери, защото има и не дотам успешни. Тук в тази сграда преди пет години, по инициатива на музея се съгласува и изгради вътрешен асансьор за хора с увреждания. Скъпа техника, внос от Италия, работи добре и преодолява два реда стълби. Съществува едно малко „но!”. За да се стигне до тази асансьорна платформа, трябва да се преодолеят три стъпала отвън. Вече шеста година въпреки съгласуване, изготвени проекти, осигурено финансиране и дори започнали дейности работата беше спряна от търновската общественост. Не искам да обиждам проектантите, но по общо мнение – съоръжението щеше да стои меко казано не добре на духа на площад „Съединение”! Неговата липса пък лишава желаещите да посетят Археологическия музей и ето го уравнението за което говоря в заглавието на моя доклад. Често туристи идващи на хълма Царевец питат, защо няма асфалтова пътека, за да могат да влизат там с колички, които да се тикат от техните придружители. Вие сами си отговорете на този въпрос – Трябва ли да превърнем тази средновековна крепост в парк или да

пазим максимално историческото си наследство. Всичко е еднакво важно: и интересите на хората и запазване на старините. Когато нещата се преценят добре, обмислят се, поставят се на обществено обсъждане, така както се прави на тази конференция, сигурно един ден уравнението „Автентичност и достъпност до музейната среда” ще се решава по-лесно.